

Bemutatták a Mozart-kéziratot

Óriási érdeklődés mellett mutatták be az *Országos Széchényi Könyvtárban* (OSZK) az ott talált Mozart-kézirattöredéket ... a Kutatók éjszakáján.

A zsúfolásig megtelt díszteremben előadások hangzottak el a záró török indulóról ismert A-dúr szonátáról (K. 331), amelyet *Kocsis Zoltán* zongoraművész az est záróprogramjaként elő is adott egy korabeli fortepiano kópiáján. A díszteremben sokaknak már csak állóhely jutott, mások kintről követték a kihangosított előadásokat.

Hoppál Péter kulturális államtitkár, a program védnöke köszöntőjében kiemelte: egy ehhez hasonló, világunknak számító kézirat megtalálása ösztönözheti a kutatás iránt érdeklődő fiatalokat, hogy "igenis érdemes belevágni a kutatói életpályába, a felfedezések világába, amely különleges élményeket ígér, miközben gazdagítja az egyetemes tudományt is".

Tüske László, az OSZK főigazgatója beszédében emlékeztetett arra, hogy a nemzeti könyvtár kiemelt feladata a birtokában lévő dokumentumok tartalmi kutatása, hiszen a gyűjtemény számos föltárt és még föltáratlan kincset rejt. Kiemelte, hogy a könyvtár zeneműtárában a világ legnagyobb Haydn-gyűjteményét őrzik, és a bécsi klaszszikát általában tekintve is jelentősnek mondható a gyűjtemény. Tüske László közölte: reményei szerint még karácsony előtt közös hasonmás kiadást jelentethetnek meg a salzburgi Mozarteummal, ahol a szonáta kéziratának eddig egyedül ismert részét, utolsó lapját őrzik. Az A-dúr szonáta salzburgi kéziratlapját *Ulrich Leisinger*, a Mozarteum kutatási igazgatója mutatta be előadásában.

Mikusi Balázs, az OSZK Zeneműtárának vezetője, a kézirat felfedezője Mozart és Magyarország kapcsolatát elemezve hangoztatta: a szoros szálak ismeretében egyáltalán nem lenne csoda, ha további kéziratok bukkannának fel a zeneszerzőtől.

Az előkerült autográf kézirat részletes zenei elemzését adta *Kocsis Zoltán* zongoraművész, aki a billentyűknél ülve demonstrálta is az elmondottakat. Ismertetője után elő is adta a művet, előrebocsátva, hogy élete első nyilvános fellépését tartja fortepianón.

/Forrás: <http://www.hirado.hu/2014/09/26/bemutattak-a-mozart-keziratot/>

(F.Iné)

COMPASS – ingyenes, tudományos adatbázis az MTA-tól

A *Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központban* (MTA KIK) fejlesztették ki a COMPASS elektronikus adatbázis-gyűjteményt. A COMPASS személyi alapú (ID), térítésmentes szolgáltatást nyújt a felhasználóknak.

A minden tudományterületet magában foglaló COMPASS összegyűjti és rendszerezi a nyilvános könyvtárakban elektronikus formában elérhető tudományos adatbázisokat. Egy böngészhető térképen, grafikus formába rendezve teszi őket szabadon hozzáférhetővé. Így minden érdeklődő számára naprakész információt nyújt a tudományos tartalmak elérési lehetőségeiről és módjáról. Ezáltal nagyban erősíti az információhoz való egyenlő hozzáférés esélyeit és csökkenti a területi egyenlőtlenségekből fakadó hátrányokat.

A különböző adatbázisok között az egyszerű és összetett keresés lehetőségeit azonos mezőben ötvöző keresővel lehet böngészni, akár több feltétel megadásával. A jelenleg 46 tudományos adatbázist tartalmazó, de folyamatosan gyarapodó gyűjteményben való eligazodást a COMPASS ismertetőkkel segíti. A legfontosabb aktuális információkat tartalmazó összefoglalókban az adatbázis rövid leírása, direkt linkek, a szolgáltató

és/vagy a kiadó neve, egyes esetekben az intézmény elérhetősége található meg.

Az adatbázis a következő linken érhető el: <http://compass.mtak.hu/>.

/Forrás: <http://konyvtar.elte.hu/hu/node/3193/>

(F.Iné)

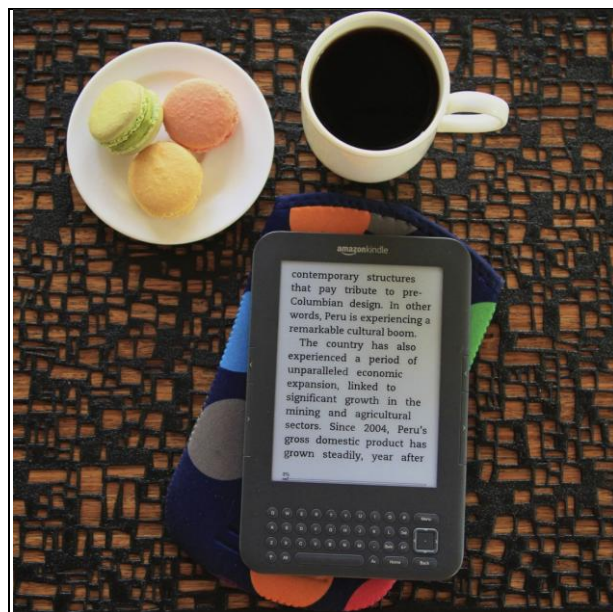
Laikus olvasás – vagy mindenki profi, aki könyvet vesz a kezébe?

Az elektronikus könyv térhódítása az olvasni szeretők, olvasást vállalók számára egy új világot hozott. Gyakorlatilag megnyílt a lehetősége annak, hogy a könyvévezők ingyenesen saját könyvtárat állítsanak fel. Tízezrével juthatnak az érdeklődők szabad letöltésű magyar nyelvű könyvekhez. Ez a lehetőség nem jelent mást, mint hogy többet olvashat az eddigieknél, akinek van hozzá motivációja?

A kutatások azt mutatják, hogy ennél többről van szó. A *Personal Library* (PL), az e-magánkönyvtár átalakítja az olvasó viszonyát a könyvhöz, a végtelen szövegbirodalomhoz. A médiatársadalom peremére szorult irodalmiság az elektronikus könyv megjelenésével újra középponti szerephez juthat. Ahogy *Kulcsár Szabó Ernő* akadémikus is megállapítja: „*A technológizált írásban látható nyelvként működő irodalmi szövegnek ugyanis nemcsak a hangot és beszédet meghaladó közlési lehetőségei tárgultak ki, hanem a diszkurzív befogadóképessége is.*” Azaz visszatérhet az irodalom oda, ahonnan talán elindult: egy kulturális közösség minden tagjának egyformán és egyszerre jelenthet alkotói és befogadói élményt. Az irodalom egészen új körülmények között, a mediatizált kulturális nyilvánosság informatikai horizontjában a különféle kultúraalkotó csoportok közötti kiegyenlítődést is jelentheti.

Kulcsár Szabó Ernő „Betű vagy szellem” című tanulmányában felmerül egy már évezredek óta megválaszoltnak hitt kérdés: mi is az irodalom egyáltalán? Éppen a XXI. században mi is az a literatúra nevű műveltségi csodabogár? Meg tudjuk-e mondani általános érvénnyel a mai technológizált, számítógép-kreációs kultúrában, hogy mi tesz egy nyelvi képződményt irodalommá? Egy lehetséges válasz a szerző (Kittler gondolatisága

alapján) szerint: irodalom egyáltalán csak addig lesz, amíg legalább egyvalamiben többre képes a lehetőségeik tekintetében korlátlan (?) technikai médiumoknál.

E-book és hagyományos kellemességhangulat: kávé és süti az olvasáshoz

A mű aurikus (hangulati kisugárzása) létmódja veszélybe kerül a képernyős olvasásban? Alapos vizsgálódások zajlanak ebben a témában. Az mindenesetre máris kiviláglott: az informatika által nyújtott könyvelés végtelen gazdagsága előtérbe állította a hagyományos irodalomkutatás mellett a halványan mindig is létezett, de napjainkra felerősödött olvasó kutatást is. A produkciós (alkotói) irodalomközpontúság mellett megjelent a recepciós (befogadói) irodalomszemlélet is. Ismét Kulcsár Szabó Ernő írását idézve: „*Az irodalmi szöveg itt ugyanis, bár létét mindig valamely közlési szándéknak köszönheti, a kétirányú kommunikációs modellben már nem saját eredetének materiális lenyomataként vagy a szerzői intenciók végrehajtójaként viselkedik, hanem olyan kultúrtechnikai médiumként, amely maga rendelkezik önálló esztétikai jelentéspotenciállal.*”

Az elektronikus könyv nem a nyomtatott kiadvány meghaladása, vagy még határozottabban fogalmazva, megszüntetője. A két szövegjegyzési technika – print és elektronikus – nem az egymás megsemmisítésére irányuló origó felé halad, éppen ellenkezőleg: fejlődésük épp azáltal biztosított, hogy egymásra hatásuk nyomán felszínre kerülhetnek rejtett médiális tartalékaik. Ismét Kulcsár

Szabó Ernő szavaival: „Az irodalmi kommunikáció kiegyensúlyozott modelljében a szöveg megtartja ugyan a maga anyagszerű identitását, művé azonban a recepcióval (befogadás, azaz olvasás) való találkozás eseményében válik.”

Az idézetek származnak: Kulcsár Szabó Ernő: Megkülönböztetések. Médium és jelentés az irodalmi modernségben. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010. In: Laikus olvasás és esztétikai megkülönböztetés. Avagy a műveltségi irodalomestmény vége (?). p. 118–135.

/Forrás: <http://konyvkonnektor.hu/?p=4361>

(F.Iné)

Legalizálás felé tart a zene-, film-, és e-bookmásolás?

Az új angliai szerzői jogok változásairól számol be a *Zene.hu* összefoglalója. Ezek szerint – mint írják, a XXI. század követelményeihez alkalmazkodva – a szigetországi jogalkotók igyekeztek életszerűvé tenni a személyes tartalomkezelést, azaz az e-bookolvasást, zeneletöltést, online videózást. A változások lényege úgy írható le: a legálisan megvásárolt zenét, könyvet a felhasználó lemásolhatja és felhőbe vagy más tárolóba helyezheti. De! Kizárólag csak személyes célra, és továbbra sem oszthatja meg a vásárló a tartalmat, és ez alól nem kivétel a családja sem, a gyermeke, felesége, más rokona, vagy ismerőse, kollégája.

Nem árt tudni, hogy ezzel szemben az Amazon és az Apple már sokkal lazább hozzáállást engedélyez. Az Amazon lehetővé teszi egy adott körben a megosztást, ha ennek megfelelő konstrukcióban vásárolták meg a tartalmat. Ide tartozik, hogy az Amazonnál az e-könyv kölcsönzése is lehetséges, igaz, a Kindle tulajdonosok körében.

Mintha a felhő alapú tartalomtárolás lenne a kulcszó a digitális jogok kiterjesztésében. Igaz, ha a legálisan vásárolt tartalmat egy olvasó a felhőben tárolja – erre már van mód, sőt ez napi gyakorlat –, és onnan szeretné megosztani, akkor ez már ellenőrizhető folyamat, tehát visszaretentőbb hatású a CD-és vagy pendrive-os csere-berénél.

A zene.hu beszámolójának fontosabb részletei:

„A brit jogszabály lehetővé teszi az Egyesült Királyság állampolgárainak, hogy cédéket, mp3-makat, dévédéket, blu-rayeket és e-bookokat másoljanak. A fogyasztók a másolatokat helyi tárolón, vagy a felhőben tarthatják. De! Itt jön a csavar a történetben, a lehetőség kizárólag személyes felhasználásra szól. A britek továbbra sem oszthatják meg a tartalmakat családjukkal, barátaikkal vagy bárki mással.

A felhasználók nem csinálhatnak lemezeket a Spotify és a Netflix segítségével streamelt zenéből vagy videóból, akkor sem, ha előfizetői a szolgáltatásnak. Hasonképpen, nem rippelhetnek kölcsönzött blu-rayt, videójátékot, e-bookot vagy más egyéb fájlokat.

Miközben legálisan lehet egy megvásárolt tévés letöltés, mozi fájl vagy e-bookformátumát megváltoztatni, a kereskedőknek – mint például az Amazon, az Apple és a Google – jogukban áll digitális jogi menedzsment (DRM) szoftvereket alkalmazni, hogy megnehezítsék ezt.”

/Forrás: <http://konyvkonnektor.hu/?p=4402>

(F.Iné)

E-könyvek letöltése: közben téged is letöltene?

Olvasni jó, ez nem vitás. Még jobb, olyan művet lapozgatni, ami valóban érdekli az embert. Húsit a könyv. Vízpart, természet és elszabaduló gondolatok néhány érdekes sor alapján: ez maga a szabadság.

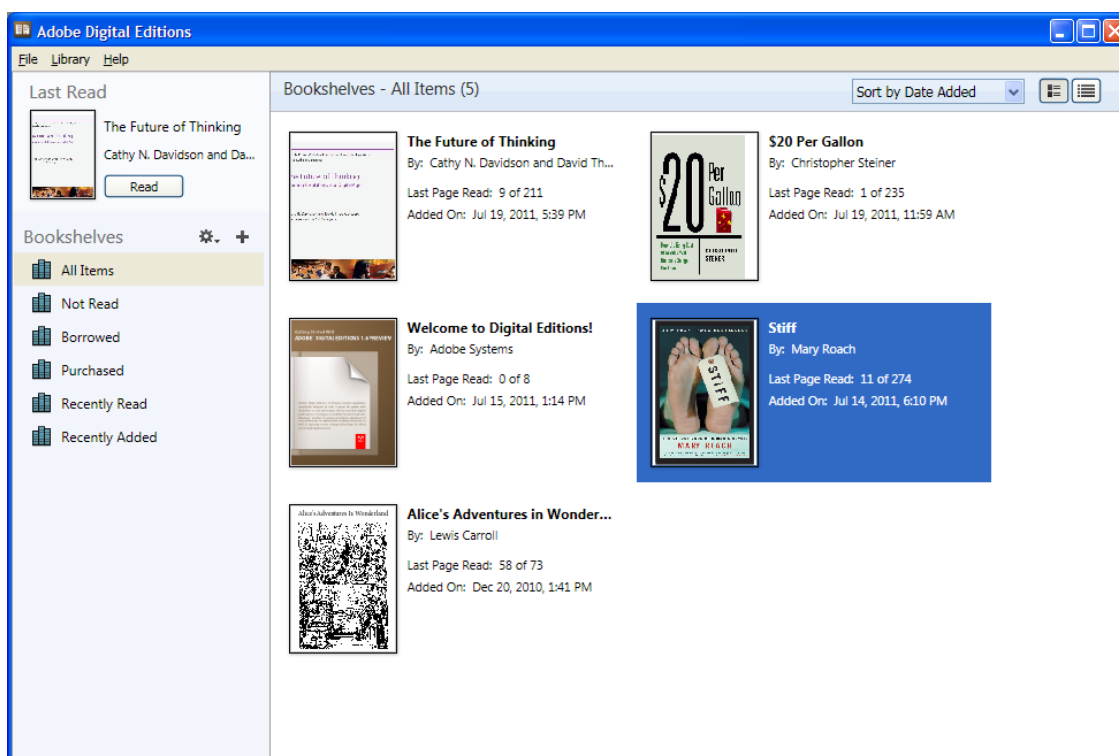
Csakhogyan ez a laza függetlenség másokat is érdekel, mint kiderült. Magát az Adobe szoftveres megacéget. Aki forgat e-könyvet, ismeri az Adobe Digital Editions alkalmazást, ez a felület lenne a kémkedés terepe. Az ADE applikáció segítségével egyszerű ePub formátumú könyveket letölteni és a PC-én tárolni. A könyvtározást is segíti a rendszer: szépen lehet rendezgetni különböző szempontok szerint a házi állományokat. Magukat a műveket is jól lehet olvasni asztali számítógépen az Adobe Digital Editions platformon. Valójában egy digitális könyvszalonnáról van szó, kellemes könyvháttérrel adó szisztémáról.

Most kiderült, amit egyébként már sejtettek más könyves résztvevők, hogy nem csak egyirányú kommunikáció jellemzi a szoftvert. Visszafelé is szolgáltat adatokat, azaz egy teljes profilt morzézlik le a felhasználóról. Így számol be erről a HWSW: „Megfigyeli a felhasználókat az Adobe Digital Editions e-bookolvasója. Az alkalmazás nemcsak az egyes címeiket továbbítja a vállalatnak amelyeket a felhasználók felvesznek saját könyveik közé, de azt is folyamatosan figyeli, hogy az egyes könyvekkel később mi történik. Az olvasási szokásokat a szoftver ráadásul bármiféle védelem vagy titkosítás nélkül, egyszerű szöveg formátumban

küldi el az Adobe-nak így a hálózati kommunikációt megfigyelve gyakorlatilag bárki hozzáférhet az információkhoz.

A Digital Editions szinte minden felhasználói tevékenységet rögzít, beleértve még a lapozások idejét is. Az adatok begyűjtésére az Adobe szerint a szerzői jogvédelem miatt van szükség, és az megfelel a szoftver felhasználási feltételeiben és adatvédelmi irányelveiben leírtaknak.”

Az Adobe közleménye szerint az adatgyűjtése teljesen legális és nem szolgál más célt, mint a szerzők jogainak védelmét. Közzé is tettek egy listát a begyűjtött adatokról, amelyeket a cég szerint a kalózkodás megfékezése érdekében, a kiadók bármikor számon kérhetnek rajta. Az információk között a felhasználó, az adott készülék, illetve a szoftver azonosítója is ott van, továbbá az eszköz IP címe a földrajzi hely meghatározásához, a könyv olvasásának időtartama, illetve az is, hogy az olvasó annak épp hány százalékánál tart. Utóbbiakra a vállalat szerint e-book kölcsönzés koordinálásához van szükség, illetve azért, mert egyes kiadók annak arányában kérnek pénzt a vásárlóktól, hogy egy-egy könyv hány százalékát olvasták el.

Az Adobe Digital Editions kezelői felülete

A vízparton olvasgatva és elszabadult gondolatokkal küzdve, igazából miért is érdekel engem, hogy időközben befut egy amerikai megfigyelő szondába az éppen lapozott e-könyvem adatsora? Mégis, és ezt is akceptálni kell, vannak akiket ez zavar. Mindenesetre így tisztább a kép, jobb, ha tudja az olvasó, hogy időközben őt is olvassák valahol, a glóbusz egy eldugott pontján. Talán erre hivatkozva mondhatta Paulo Coelho a most zajló Frankfurti

Könyvvásár nyitó vitáján (téma: az olvasás jövője):
„Tetszik vagy nem, de digitális korszakban élünk. Nem mászhatunk vissza a XIX. századba. El kell fogadnunk a kihívást. Amit tehetünk, hogy alkalmazkodunk. Ne féljünk a digi-szörnytől!”

Forrás: <http://konyvkonnektor.hu/?p=4410#more-4410>

(F.Iné)

E számunk megjelenését önkéntes munkájával segítette:

*Berke Barnabásné
Bujdosó Gyöngyi
Csernoch Mária
Drótos László
Filó Krisztina
Fonyó Istvánné
Hegyközi Ilona
Lengyelne Molnár Tünde*

